

Azərbaycan Respublikasının yaradıcı ziyalılarının, alimlərinin Fransanın mədəniyyət xadimlərinin müraciətinə münasibəti

Müstəqil Azərbaycan Respublikasının əhalisini, Arazın o tayındakı həmvətənlərimizi, müxtəlif ölkələrdə yaşayan 50 milyon soydaşımızı Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəylik Günü münasibətilə ürəkdən təbrik edir və bəzi xarici kütləvi informasiya vasitələrində dövlətimizə, xalqımıza qarşı tənqidlərə qarşı səslərini qaldırmağa çağırırıq.

Azərbaycan Prezidenti, Ali Baş Komandanın rəhbərliyi ilə müzəffər ordumuz 44 günlük müharibədə otuz il işğal altında olan doğma torpaqlarımızı azad etdi, ölkəmizin ərazi bütövlüyü bərpa olundu. Bu tarixi qələbəyə millətçi erməni dairələri və onlara havadarlıq edən qüvvələr heç cür barışa bilmirlər, birtərəfli, qərəzli məlumatlar əsasında müxtəlif tənqidlərə əl atırlar. Bu cəhətdən Fransanın mədəniyyət xadimlərinin haqqqətdən uzaq olan, erməni maraqlarına xidmət edən bəyanatlarını şiddətli qınayırıq.

Azərbaycan və fransız xalqlarını çoxəsrlik mədəni əlaqələr bağlayır. Hələ XIX əsrdə Qafqaza səyahət etmiş böyük fransız yazıçısı Aleksandr Düma (ata) xalqımız haqqında, sonuncu Qarabağ xanının qızı, şairə və rəssam Xurşidbanu Natəvanla, onun ailəsiylə tanışlığı barədə xoş təəssürlərini qələmə almışdır. Elə həmin XIX əsrdə Azərbaycan yazıçısı İsmayıl bəy Qutqaşını həkayəsini fransız dilində yazmışdır. Qutqaşının müasiri və dostu, Şərqi dramaturgiyanın banisi Mirzə Fətəli Axundzadənin komediyaları hələ müəllifin sağlığında fransız dilinə çevrilmiş və nəşr olunmuşdur. XX əsrdə Sorbonna Universitetinin məzunları Əhməd bəy Ağaoğlu, Məhəmməd ağa Şaxtaxlı Fransa mətbuatında dəyərli məqalələrlə çıxış etmişlər.

Müstəqil Azərbaycan Cümhuriyyəti (1918-1920) Parlamentinin sədri Əlimərdan bəy Topçubaşov və görkəmli jurnalist, alim Ceyhun bəy Hacıbəyli Versal konfransının iştirakçısı olmuş, XI Qızıl Ordunun Azərbaycanca təcavüzündən və bolşevik çevrilişindən sonra Parisdə mühacir həyatı yaşamış, fransız torpağında dəfn olmuşdur. Parisdə Ə.Topçubaşovun yaşadığı evin divarlarına xatirə lövhəsi vurulmuşdur. Bakıda da De Qollun qısa müddətdə olduğu zaman yaşadığı evin divarını generalın şərefinə xatirə lövhəsi bəzəyir. Azərbaycan milyonçularının nəvəsi Ümmül Banu müstəqil Azərbaycan hökuməti devrildəndən sonra Fransaya köçmüş və Banun imzasıyla fransız yazıçısı kimi tanınmışdır. İkinci Dünya müharibəsi illərində fransız müqavimət hərəkatında bir çox azərbaycanlı iştirak etmiş və onlardan Əhmədiyyə Cəbrayılov Fransanın ən yüksək ordeniylə təltif olunmuşdur. Sonrakı illərdə də bir çox Azərbaycan sənətkarları Fransanın yüksək fəxri adlarına layiq görülmüşlər. Məşhur aktyor Rober Osseyn və onun bəstəkar atası Azərbaycan mənşəli olmalarıyla fəxr edirdilər. Parisdə Azərbaycan ədəbiyyatının möhtəşəm abidəsi "Kitabi-Dədə Qorqud"un 1300 illiyi təntənəylə qeyd edildi. Fransada Azərbaycan yazıçılarının, Azərbaycanda fransız yazıçılarının əsərləri çap olunur. Böyük Azərbaycan bəstəkarı Qara Qarayev Anri Barbüstin "Zərifli" novellası əsasında monopera, Emin Sabitoğlu Molyerin pyesi əsasında operetta bəstələmişlər.

1969-cu ilin dekabrında Parisin Sans Elize Teatrında Azərbaycan baletlərinin tamaşaları misilsiz uğur qazandı. Fransanın müxtəlif şəhərlərinin musiqi salonlarında Üzeyir Hacıbəylinin, Qara Qarayevin, Fikrət Əmirovun, Arif Məlikovun əsərləri ifa olunub, Müslüm Maqomayevin ecəzkar səsi ucalıb.

Fransanın, Parisin mənzərələri Tahir Salahovun, Toğrul Nərimanbəyovun tablolarında əks olunub. Azərbaycanlı atanın və fransız ananın oğlu Toğrul Nərimanbəyov Parisdə dəfn olunub.

Xalqımızın sənət sərəvəti, mədəniyyət, memarlıq sərəvətləri - Qobustan Qaya rəsmləri və İçərişəhər, Xalça və muğam Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın təşəbbüsüylə YUNESKO-nun bəşəriyyətin mədəni dəyərlər siyahısına daxil edilmişdir. Çox təəssüf ki, bu mötəbər beynəlxalq təşkilat erməni işğalçılarının Azərbaycan ərazisində törətdikləri vandalizm aktlarına qarşı biganə münasibət göstərdi. YUNESKO-nun belə davranışına görə uzun illər bu təşkilatın sülhməramlı elçisi kimi səmərəli fəaliyyət göstərən Mehriban xanım bu vəzifədən imtina etdi. Xalqımız Birinci xanımın bu ləyaqətli və şərəfli addımını yüksək dəyərləndirir.

Fransayla böyük tarixli mədəni əlaqələrimizdən ona görə belə müfəssəl bəhs edirik ki, son dövrlərdə Fransanın hakim dairələrindən başqa, mədəniyyət xadimləri də azərbaycanofobiya mərzinə tutulmuşlar, erməni tərəfinin saxta iddialarının ifadəçisi kimi çıxış edirlər. Fransanın mədəniyyət xadimlərinin son bəyanatı da sırf erməni yalanlarının və erməni maraqlarının bariz örnəyidir.

Azərbaycanın ərazi bütövlüyü bütün dünya, o cümlədən Fransa tərəfindən tanınır. Bu ərazi bütövlüyünün içində hələ də müvəqqəti işğal altında qalan sahəyə Qarabağa heç bir dəxli olmayan olliqlərinin ezam edilməsi, burada vəzifə sahibi olması azmış kimi, üstelik, yeraltı sərəvətlərimizi talaması xalqımızın haqlı qəzəbinə səbəb olmuşdur. Otuz il ərzində işğal olunmuş torpaqlarımızın ekoloji genosidə məruz qalması burada etiraz aksiyaları keçirilməsinə səbəb olmuşdur. Sülhməramlı rus əsgərlərinin arxasından mədəniyyətimizin beşiyi Şuşanı atəşə tutan erməni separatçılarından fərqli olaraq, sülhməramlı Azərbaycan ekoloqları burada çadırlar qurub dinc tədbirlər keçirir, televiziya ekranlarında dünya futbol yarışlarına tamaşa edir, mahnılar səsləndirirlər. O gözəl Azərbaycan mahnılarını ki, əsgərlərin arxasında daldalanan sadə ermənilər də ləzzətlə dinləyirlər. Bu dinc davranış nədən Fransa mədəniyyət xadimlərini qıcıqlandırır? Bəs bu humanist peşə sahibləri otuz il ərzində işğal altında saxlanan torpaqlarımızı vuran qoyanda, yalnız məscidləri deyil, məktəbləri, xəstəxanaları, teatrları, muzeyləri, tarixi və memarlıq abidələrini, sərđabələri, ucdan tutma bütün yaşayış binalarını darmadağın edəndə, böyük bir şəhəri Ağdam - Qafqazın Xirosimasına çevirəndə niyə səslərini çıxarmırdılar? Bilmirlərmi ki, biz bir-cə dəne də olsun ermənilərə məxsus abidəni dağıtmamışıq? Bilmirlərmi ki, bütün bu illər ərzində Bakının mərkəzində erməni kitabları ilə zəngin olan erməni kilsəsi ol-

duğu kimi qorunub saxlanılıb. Azad olunmuş Şuşada bərpası nəzərdə tutulmuş abidələrin sırasında erməni kilsəsi də var. Özünü mədəni xalq kimi qələmə verənlər kimdir, mədəni dəyərlərə qayğıyla yanaşan kimdir? Dünya nə qədər ikili standartlarla yaşayacaq, reallıqlara göz yumacaq? Yenedəmi bəzi fransız intellektualları keçmiş Afrikadakı müstəmləkələrinə baxdıqları kimi müsəlman xalqlarına yuxarıdan aşağı baxacaqlar? Nədən Birləşmiş Millətlər Təşkilatının işğalçıları Azərbaycan torpaqlarından çıxarmağı tələb edən dörd qətnaməsinə məhəl qoymayan, Ermənistanda əzəli torpaqlarında dinc yaşayan 200 min azərbaycanlı qısa bir müddətdə ən qəddar şəkildə yerindən-yurdundan didərgin salan millətçiləri qınamağa söz tapmayan fransız ziyalıları Azərbaycanda bütün başqa vətəndaşlarımız kimi hüquqlara malik olacaq ermənilərin qeydinə qalırlar? XX əsrin ən müdhiş qətləmini - Xocalı müsibətini törədənləri məzəmmət belə etmirlər. Nədən Xocalıda minə yaxın insanı - ilk növbədə qadınları, qocaları, uşaqları qətlə yetirən quldurlara, o cümlədən "Xocalıda azərbaycanlıları sübut etdik ki, dinc əhalini də qıra bilərik" sözlərini deyən Ermənistanın o vaxtkı prezidentinə güldən ağır söz demirlər.

Ermənistan Baş nazirinin də imzaladığı üçtərəfli anlaşmaya görə Azərbaycan Laçın dəhlizinin açılmasına imkan verdi. Və erməni təbliğatının yalanlarının əksinə bu dəhliz vasitəsilə Ermənistanla Xankəndinin mülki əlaqələri təmin olunur, humanitar və tibbi nəqliyyatın keçməsinə heç bir əngəl törədilmir. Ermənistan isə Zəngəzur dəhlizinin açılmasına hər cür mane olur, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü qeyd-şərtsiz tanımaq istəmir, sülh müqaviləsini imzalamaqdan boyun qaçırır. Nəyə arxayındırlar, nəyə ümid bəsləyirlər? Özləri müxtəlif ölkələrdə rahat və firavan yaşayan varlı-karlı erməni diasporuna arxalanmaq-dansa, Ermənistanı uzaqdan-uzadı müxtəlif bəyanatlarla dəstəkləyənlərə güvənməkdənsə, ermənilər üçün yaxın qonşularıyla - Azərbaycanla, Türkiyəylə normal münasibətlər qurmaq daha faydalı olardı, Ermənistan təcrid hasarından çıxardı, beynəlxalq layihələrə qoşulardı, iqtisadiyyatı inkişaf edərdi. Bunu Ermənistanda yetərincə dərk edənlər yoxdursa, heç olmasa Fransa kimi xarici himayədarları onlara izah etsinlər.

Böyük sənətkarlar, siyasi xadimlər, alimlər, filosoflar yetirmiş Fransa xalqı və bu xalqın görkəmli mədəniyyət xadimləri ayrı-seçkiliyə yol vermədən hadisələrə haqqqətdə uyğun qiymət versələr, barışığın və anlaşmanın çağırışçı olsalar tarixdə adları nəcib amalların daşıyıcıları kimi qalar.

ANAR

Xalq yazıçısı, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin sədri, Türk Ölkələri Yazarlar Birliyi Başqanı

Nəriman HƏSƏNZADƏ

Xalq şairi, Azərbaycan Yazıçılar Birliyi Ağsaqqallar Şurasının sədri

İsa HƏBİBBƏYLİ

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının prezidenti

Çingiz ABDULLAYEV

Xalq yazıçısı, Yazıçılar Birliyinin Birinci katibi

Rəşad MƏCİD

Yazıçılar Birliyi Sədrinin müavini

Yazıçılar Birliyinin katibləri:

Elçin HÜSEYNBƏYLİ

İlqar FƏHMİ

Səlim BABULLAOĞLU

Azərbaycan Yazıçılar Birliyi Ağsaqqallar Şurasının üzvləri:

Xalq şairləri:

Sabir RÜSTƏMXANLI

Milli Məclisin deputatı

Ramiz RÖVŞƏN

Vahid ƏZİZ

Xalq yazıçıları:

ELÇİN

Mövlud SÜLEYMANLI

Kamal ABDULLA

akademik

Afaq MƏSUD

Elmira AXUNDOVA

Natiq RƏSULZADƏ

Akademiklər:

Rafael HÜSEYNOV

Milli Məclisin deputatı

Nizami CƏFƏROV

Milli Məclisin deputatı

Teymur KƏRİMLİ

Firəngiz ƏLİZADƏ

Xalq artisti, Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının sədri, Akademiyanın müxbir üzvü

Fərhad BƏDƏLBƏYLİ

SSRİ və Azərbaycanın Xalq artisti,

Musiqi İfaçıları İttifaqının sədri

Zemfira SƏFƏROVA

musiqişünas, akademik

Müənnilər:

Zeynəb XANLAROVA

SSRİ və Azərbaycanın Xalq artisti

Fidan QASIMOVA

SSRİ və Azərbaycanın Xalq artisti

Xuraman QASIMOVA

Azərbaycanın Xalq artisti

Alim QASIMOV

Azərbaycanın Xalq artisti

Fərhad XƏLİLOV

Xalq rəssamı, Azərbaycan Rəssamlar İttifaqının sədri

Ömər ELDAROV

Heykəltaras, SSRİ və Azərbaycanın Xalq artisti, akademik

Şəfiqə MƏMMƏDOVA

Xalq artisti, Azərbaycan Respublikası Kinematograflar İttifaqının sədri

Rasim BALAYEV

Xalq artisti, Azərbaycan Kinematograflar İttifaqının sədri

Azərpaşa NEMƏTOV

Xalq artisti, Azərbaycan Teatr Xadimləri İttifaqının sədri

Elbay QASIMZADƏ

Azərbaycan Memarlar İttifaqının sədri

29 dekabr 2022

Bakı